

Türkiye Cumhuriyeti İle Macaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 29.9.1994 Sayı : 22066)

Kanun No
4032

Kabul Tarihi
21.9.1994

MADDE 1. — 14.1.1992 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE MACARİSTAN CUMHURİYETİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ve Macaristan Cumhuriyeti bundan sonra “Âkit Taraflar” olarak anılacaktır.

Âkit Taraflar her iki ülkenin yararına ekonomik işbirliğinin artırılması arzusuyla,

Âkit Taraflardan herhangi birinin sınırları içerisinde diğer Âkit Tarafın yatırımcılarına uygun koşullar sağlanması amacıyla ve

İşbu anlaşma kapsamında yatırımların teşviki ve korunmasının bu alanda gırışimciliği teşvik edeceğini kabul ederek,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır.

MADDE 1

Tanımlar

İşbu Anlaşmada;

1. “Yatırım” tanımı, ülkesinde yatırım yapılan Âkit Tarafın kanun ve yönetmeliklerine uygun olarak yapılan, doğrudan yatırımlarla ilgili tüm mal varlığını ve sınırlayıcı olmamakla birlikte, özellikle aşağıdakileri kapsar;

a) Taşınır ve taşınmaz mallar ve mülkün ülkesinde bulunduğu Âkit Tarafın kanunları uyarınca tanımlanan diğer mülkiyet hakları,

b) Hisse senetleri, sermayeler ve şirketlere katılımın diğer şekilleri,

c) Para veya yatırım ile ilgili malî ve ekonomik değeri olan edim alacakları,

d) Telif hakkı, patent, ticarî marka, ticarî isim, endüstriyel tasarım, ticarî sır, “know-how”, ve peştemaliye dahil endüstriyel ve fikri mülkiyet hakları,

e) Doğal kaynakları araştırma, çıkarma ve kullanma dahil olmak üzere hukuken veya sözleşme ile tanınan haklar.

2. Her iki Âkit Taraf için “yatırımcı” terimi :

a) Âkit Taraflardan birinin kanunları çerçevesinde o ülkenin vatandaşı sayılan gerçek kişileri.

b) Âkit Tarafların ülkelerinin yürürlükte olan yasalarına göre, ilgili ülkede kurulmuş veya başka türlü teşkil edilmiş olan şirketleri, firmaları, iş ortaklıklarını ve müesseseleri ifade eder.

3. “Hâsılat” terimi, bir yatırımdan elde edilen, özellikle ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, kâr, faiz, sermaye kazançları, temettü, royalti, ve ücretleri ifade eder.

MADDE 2

Yatırımların Teşviki

1. Âkit Taraflardan her biri, kendi ülkesinde diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını kendi kanunları çerçevesinde kabul ve teşvik edecektir.

2. İşbu Anlaşma, her iki Âkit Tarafın yatırımcılarının diğer Âkit Taraf ülkesinde ve kanunî şartlarına uygun olarak 1 Ocak 1973'den itibaren yapmış oldukları yatırımlara uygulanacaktır.

MADDE 3

Yatırımların Korunması

1. Âkit Taraflardan herbiri; diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını her zaman eşit ve âdil bir muameleye tabi tutacak, yapılan yatırımların işletilmesi, yönetimi, kullanılması, istifadesi veya elden çıkarılmasını makul olmayan veya ayrımcı önlemlerle herhangi bir şekilde engellemeyecektir.

2. Özellikle, her bir Âkit Taraf yatırımlara tam bir güvenlik ve koruma sağlayacak olup, bu koruma ve güvence, her hal ve kârda kendi yatırımcılarına veya herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına öngörülenden daha az elverişli olmayacaktır.

3. Bir Âkit Taraf, herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına, herhangi bir uluslararası anlaşma ile özel avantajlar sağlamış, ya da bütünüyle veya esas olarak vergilendirme ile ilgili üçüncü bir devletle karşılıklı düzenleme yapmış veya anlaşmalara dayanarak gümrük birlikleri, ekonomik birlikler ya da benzer kuruluşlar oluşturmuş olsa da, o Âkit Taraf bu avantajları diğer Âkit Tarafın yatırımcılarına da tanımak zorunda olmayacaktır.

MADDE 4

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Aşağıda belirtilen şartlar sağlanmadıkça hiçbir Âkit Taraf diğer Âkit Tarafın yatırımlarını doğrudan veya dolaylı olarak kamulaştırma, devletleştirme veya benzeri etkisi olan onlemlere tabi tutmayacaktır :

a) Önlemler, kamu yararına ve yürürlükteki mevzuat uyarınca alınır;

b) Önlemler, ayrımcı veya önlemler alan Âkit Tarafın vermiş olabileceği herhangi bir taahhüde aykırı değildir;

c) Önlemlerle beraber âdil ve yeterli tazminat ödemesi yapılacaktır. Tazminat; yatırımın -kamulaştırma haberi, kamu bilgisi haline gelmeden hemen önceki- gerçek piyasa değerine eşit olacak, gereksiz gecikme olmaksızın ödenecek ve konvertibl bir döviz üzerinden transfer edilebilir hale getirilecektir. Gecikme olması halinde faiz eklenecektir.

2. Âkit Taraflardan birinin yatırımcılarının, diğer Âkit Tarafın ülkesinde, savaş veya diğer silahlı çatışma, olağanüstü hal, isyan veya ayaklanma nedeniyle zarara uğraması halinde zarara uğrayan Âkit Tarafa gösterilecek muamele, o Âkit Tarafın kendi yatırımcılarına veya herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarına -hangisi daha elverişli ise- gösterdiği muameleden daha az elverişli olmayacaktır.

MADDE 5

Sermaye ve Hâsılâtın Ülkeye Dönüşü

Âkit Taraflar, yatırımla ilgili ödemelerin transferini garanti edeceklerdir. Transferler serbest bir konvertibl para üzerinden gereksiz gecikme ve engelleme olmaksızın yapılacaktır.

Bu transferler sınırlayıcı olmamakla birlikte, özellikle aşağıdakileri kapsar :

- a) Yatırımın tamamının veya bir kısmının satış ya da tasfiye bedeli;
- b) Kâr, faiz, temettüleri, royaltiler ve ücretler gibi hâsılâtlar;
- c) Yatırımla ilgili kredilerin geri ödenmesi.

MADDE 6

Halefiyet

Eğer bir Âkit Tarafın yatırımcısının yatırımları ticarî olmayan risklere karşı kanunî bir sistem dahilinde sigortalanmışsa, bu tür bir sigortalamanın şartları gereği, sigortalayanın bahse konu yatırımcının haklarına halefiyeti diğer Âkit Tarafa tanınacaktır; şu şartla ki sigortalayan, yatırımcının sahip olduğu haklar dışında herhangi bir hakka sahip olmayacaktır.

MADDE 7

Ulusal ve Uluslararası Hukuk

Eğer Âkit Taraflardan herhangi birinin hukuk kuralları veya ileride Âkit Taraflar işbu Anlaşmaya ek olarak bir düzenleme getirecek herhangi bir anlaşma, genel veya spesifik anlamda, her bir Âkit Tarafa daha iyi muamele görme hakkı veriyorsa, daha elverişli olan böyle bir düzenleme bu Anlaşma bakımından da geçerli olacak şekilde genişletilecektir.

MADDE 8

Müzakere

Her bir Âkit Taraf, işbu Anlaşmanın işleyişini etkileyen herhangi bir konu üzerinde görüşme yapmayı önerebilir. Diğer Âkit Taraf olumlu bir tavır takınacak ve bu tür görüşmeler için uygun fırsatı sağlayacaktır.

MADDE 9

Âkit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Âkit Taraflar arasında bu Anlaşmanın yorumlanması veya uygulanması konularında ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar, iyi niyet ve işbirliği duygusu ile hızlı ve adil bir şekilde çözüme ulaştırılacaktır. Bu anlamda, Âkit Taraflar doğrudan ve anlamlı müzakereler yoluyla çözüme ulaşmak üzere anlaşmışlardır. Eğer Âkit Taraflar uyuşmazlığın başlamasından itibaren altı ay içinde yukarıda bahsedilen şekilde anlaşma sağlayamazlarsa, uyuşmazlık herhangi bir Âkit Tarafın başvurusu üzerine üç üyeli bir Tahkim Kuruluna götürülebilir.

2. Başvurunun alınmasından itibaren iki ay içerisinde her bir Âkit Taraf birer hakem tayin edeceklerdir. Bu iki hakem, üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü bir hakem Başkan olarak seçe-

ceklerdir. Âkit Taraflardan herhangi biri, belirlenen süre içinde temsilcisini atayamazsa, diğer Âkit Taraf atamanın yapılmasını Uluslararası Adalet Divanı Başkanından isteyebilir.

3. Heyet üyeleri seçilmelerinden itibaren iki ay içinde Heyet Başkanının seçiminde anlaşamazlarsa, Heyet Başkanı herhangi bir Âkit Tarafın isteği üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.

4. Uluslararası Adalet Divanı Başkanı, işbu maddenin 2 ve 3 üncü paragraflarında belirtilen konularda görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya bu şahıs Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ise atama Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır, şayet Başkan Yardımcısı da görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ise atama Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli divan üyesi tarafından yapılacaktır.

5. Tahkim Kurulu, Başkanın seçildiği tarihten sonraki üç ay içinde, bu Anlaşmanın diğer maddeleriyle tutarlı olacak şekilde usul kurallarını saptayacaktır. Şayet bu konuda uzlaşma sağlanamazsa, Tahkim Kurulu Uluslararası Adalet Divanı Başkanını, uluslararası tahkim prosedürüne uygun olarak usul kurallarını saptamaya davet edebilir.

6. Aksı kararlaştırılmadıkça, üçüncü hakemin seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde, bütün beyanlar yapılacak ve bütün duruşmalar tamamlanacaktır ve Tahkim Kurulu -hangisi daha sonra olursa- duruşmaların bittiği tarihte veya son beyanlardan sonra iki ay içinde karara varacaktır. Tahkim Kurulu nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alacaktır.

7. Başkan, diğer hakemler ve yargılama ile ilgili diğer masraflar Âkit Taraflarca eşit olarak ödenecektir. Ancak, Tahkim Kurulu masrafların büyük bir bölümünün tek bir Âkit Tarafa karşılanmasını karara bağlamaya yetkilidir.

8. Şayet bir uyuşmazlık, bu Anlaşmanın 10 uncu maddesi uyarınca bir uluslararası Tahkim Kuruluna götürülmüş ve hâlâ bu kurul önünde ise, aynı uyuşmazlık bu madde hükümlerine göre başka bir uluslararası tahkim kuruluna götürülemeyecektir. Ancak bu husus Âkit Taraflar arasındaki doğrudan ve anlamlı müzakere yollarını engellemeyecektir.

MADDE 10

Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü

1. Âkit Taraflardan herhangi biri ile diğer Âkit Tarafın yatırımcısı arasındaki yatırım ile ilgili uyuşmazlıklar, yatırımcı tarafından detay bilgileri içerecek şekilde ve yazılı olarak ülkesinde yatırım yapılan Âkit Tarafa bildirilecektir. Yatırımcı ile ilgili Âkit Taraf uyuşmazlıkları mümkün olduğunca iyi niyetle, karşılıklı müzakere ve görüşmeler yoluyla çözümlenmeye çalışılacaklardır.

2. Şayet bu uyuşmazlık konuları, yazılı bildirim tarihini izleyen altı ay içinde birinci paragrafta belirtildiği şekilde çözümlenemezse, söz konusu uyuşmazlık yatırımcının seçebileceği aşağıdaki yollarla çözümlenebilecektir :

a) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonunun Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir tahkim heyeti (UNCITRAL),

b) Devletler ve Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesiyle kurulmuş olan Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID),

Şu şartla ki, eğer ilgili yatırımcı uyuşmazlığı, uyuşmazlığa taraf olan Âkit Tarafın Adliye Mahkemesine götürmüşse, onsekiz ay içinde nihai kararın alınmamış olması gerekir.

3. Tahkim, aşağıda belirtilen temeller üzerinde oluşturulacaktır :

a) İşbu Anlaşmanın hükümleri;

b) Sınırları içerisinde yatırım yapılan Âkit Tarafın kanunlar ihtilafına ilişkin kuralları da içeren millî kanun ve yönetmelikleri;

4. Tahkim neticesinde verilecek kararlar uyumsuzluğun bütün tarafları için kesin ve bağlayıcı olacaktır. Her iki Âkit Taraf verilen kararları kendi kanunları çerçevesinde uygulayacaktır.

MADDE 11

Yürürlüğe Giriş, Süre ve Sona Erme

1. İşbu Anlaşma, Âkit Tarafların ülkelerinde Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli Anayasal prosedürlerin tamamlandığını yazılı olarak birbirlerine bildirmelerinden sonraki ikinci ayın birinci gününde yürürlüğe girecek ve onbeş yıllık bir süre için geçerli olacaktır.

2. Herhangi bir Âkit Tarafın, işbu Anlaşmanın geçerlilik süresinin bitiminden altı ay öncesinde, sona ermesi için başvuruda bulunmaması halinde, bu Anlaşma ek bir on yıllık süre daha uzayacaktır; her iki Âkit Tarafın onbeş yıllık süre sonunda, herhangi bir zaman içinde Anlaşmayı sona erdirmeye hakkı vardır.

3. İşbu Anlaşmanın sona eriş tarihinden önce yapılan yatırımlar için bu maddeden önceki maddeler ek bir 10 yıl süre daha geçerli olacaktır.

Türkçe, Macarca ve İngilizce dillerinde, ikişer metin olarak hazırlanmış olan bu Anlaşma, 14 Ocak 1992 tarihinde, Ankara'da imzalanmıştır.

Yorumda ayrılık olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

Macaristan Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
27	57	428
64	125	226
66	7	136:137,145,256:260
	9	346,358,381:385

I. – Gereğçeli 678 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 7 nci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II. – Bu Kanun; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları görüşmüştür.

III. – Esas No. : 1/501